

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11.09.1989, sp. zn. 4 Tz 41/89, ECLI:CZ:NS:1989:4.TZ.41.1989.1

Číslo: 35/1990

Právní věta: Není-li bezpečně prokázáno, že schopnosti řidiče motorového vozidla, který řídil po požití alkoholického nápoje, byly sníženy v míře odpovídající reálnému nebezpečí porušení zájmů chráněných ustanovením § 201 tr. zák., nelze chybějící formální znak uvedeného trestného činu nahradit okolnostmi, které charakterizují materiální znak tohoto trestného činu, například okolností, že obviněný byl již dvakrát potrestán pro trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. Takový postup by byl v rozporu se zásadou nullum crimen sine lege.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 11.09.1989

Spisová značka: 4 Tz 41/89

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Opilství, Trestný čin

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 1
§ 201

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 35

Není-li bezpečně prokázáno, že schopnosti řidiče motorového vozidla, který řídil po požití alkoholického nápoje, byly sníženy v míře odpovídající reálnému nebezpečí porušení zájmů chráněných ustanovením § 201 tr. zák., nelze chybějící formální znak uvedeného trestného činu nahradit okolnostmi, které charakterizují materiální znak tohoto trestného činu, například okolností, že obviněný byl již dvakrát potrestán pro trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. Takový postup by byl v rozporu se zásadou nullum crimen sine lege.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 11. 9. 1989 sp. zn. [4 Tz 41/89](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu v Teplicích z 26. 1. 1988 sp. zn. 6 T 260/87 a okresnímu soudu v Teplicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Teplicích ze dne 26. 11. 1988 sp. zn. 6 T 260/87 byl obviněný K. K. uznán vinným trestným činem opilství podle § 201 tr. zák. proto, že 6. 10. 1987 ve večerních hodinách v restauraci Městské sály v Teplicích požil větší množství alkoholických nápojů a následující den kolem 8.00 hodin řídil osobní vozidlo Škoda 100 z ulice Čapajevovy do ulice Fučíkovy v Teplicích, kde byl kontrolován hlídkou VB a následnou Widmarkovou zkouškou bylo v jeho krvi zjištěno 0,76 g/kg alkoholu.

Za uvedený trestný čin byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výši deset tisíc korun a pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu čtyř let. Rozsudek nabyl právní moci.

Proti rozsudku podal ve prospěch obviněného ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona. V ní uvádí, že okresní soud řádně nezjistil minimální množství alkoholu v krvi obviněného v době jízdy. Widmarkova zkouška, kterou bylo zjištěno 0,76 g/kg alkoholu, byla provedena až jednu hodinu po jízdě, takže v době řízení motorového vozidla měl obviněný minimálně 0,88 g/kg alkoholu v krvi. Při hladině alkoholu v krvi nižší než jeden g/kg alkoholu je třeba zjišťovat, zda tu byly další skutečnosti, které by svědčily o tom, že obviněný nebyl schopen v důsledku podnapilosti motorové vozidlo bezpečně ovládat. Okresní soud však tyto okolnosti nezjišťoval, zejména nevyslechl příslušníka VB, který prováděl silniční kontrolu obviněného, k důvodům této kontroly. Dokazování proto zůstalo neúplné a provedené důkazy nebyly řádně zhodnoceny. Okresní soud proto nemohl vyvodit bezpečný závěr o vině obviněného K. K. trestným činem opilství podle § 201 tr. zák. V závěru stížnosti pro porušení zákona se navrhuje, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným rozsudkem okresní soud porušil v neprospěch obviněného zákon v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. ve vztahu k § 201 tr. zák., aby tento rozsudek zrušil a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř., přezkoumal též správnost řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

V řízení, které rozsudku předcházelo, bylo dbáno těch ustanovení trestního řádu, jejichž cílem je zajištění práva obviněného na obhajobu. Při zjišťování skutečného stavu věci však okresní soud pochybil a nesprávně postupoval i při hodnocení provedených důkazů a při právním posouzení věci.

Trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. se dopustí, kdo poté, co požil alkoholické nápoje, vykonává zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Řízení motorového vozidla řidičem, který požil určité množství alkoholu, je nutné považovat za činnost ve smyslu § 201 tr. zák. Nebezpečí zájmům chráněným ustanovením § 201 tr. zák. nastává u řidiče tehdy, jestliže v době jízdy jeho krev obsahuje alespoň 1 g/kg alkoholu. V takovém případě žádný, ani nadprůměrně disponovaný řidič, není schopen bezpečně ovládat motorové vozidlo. Není však vyloučeno, aby reálná možnost vzniku poruchy zájmů chráněných § 201 tr. zák. nastala i tehdy, kdy hladina alkoholu v krvi řidiče je nižší než 1 g/kg. V případech, kdy řidič měl v době řízení uvedené menší množství alkoholu v krvi, je však vždy nutno prokázat, že jeho schopnost k řízení byla skutečně snížena v rozsahu, jaký předpokládá ustanovení § 201 tr. zák. Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a o snížení jeho řídičských schopností mohou být např. svědecké výpovědi spolujezdců, příslušníků VB a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi o chování obviněného i způsobu jeho jízdy apod.

V posuzované věci okresní soud správně zjistil, že obviněný večer před jízdou alkoholické nápoje požíval a že kritického dne v místě a čase uvedeném v rozsudku osobní automobil řídil. K množství

alkoholu v krvi obviněného okresní soud uvedl, že bylo na samé hranici vyžadované pro posouzení jeho jednání jako trestného činu. Způsobem jízdy obviněného se nezabýval a zdůraznil, že obviněný byl pro stejný trestný čin již dvakrát potrestán, a proto je třeba jeho skutek posoudit jako trestný čin.

Z rozsudku předně není vůbec patrné, z jakého přesného množství alkoholu v krvi obviněného v době jízdy okresní soud vycházel, ačkoli u trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. je nutno dokazovat nejen skutečnost, že obviněný řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu, aby i časové rozpětí, ve kterém požíval alkoholické nápoje, v jaké době před započítáním jízdy se tak stalo, množství a druh těchto nápojů, tedy okolnosti důležité pro posouzení reálné „možnosti ohrozit život nebo zdraví lidí anebo způsobit značnou škodu na majetku“ (srov. č. 54/1968 sb. rozh. tr.). Podle úředního záznamu VB byl obviněný jako řidič kontrolován orgány VB 7. 10. 1987 v 8.00 hodin. Z protokolu o lékařském vyšetření ke zkoušce na alkohol vyplývá, že obviněnému byl vzorek krve odebrán téhož dne v 9.02 hodin a Widmarkovou zkouškou kontrolovanou metodou plynové chromatografie bylo v jeho krvi zjištěno 0,76 g/kg alkoholu. Mezi jízdou a odběrem krve tedy uplynula přibližně hodina, během níž docházelo k resorpci alkoholu. Protože při resorpci se hladina alkoholu v krvi za jednu hodinu sníží o 0,12 až 0,20 g/kg alkoholu, je možno dojít k závěru, že v době jízdy se v krvi obviněného nacházelo 0,88 až 0,96 g/kg alkoholu, tedy méně než 1 g/kg.

Okresní soud se proto měl zaměřit na zjištění, zda při této hodnotě alkoholu v krvi byly řidičské schopnosti obviněného alkoholem sníženy v rozsahu, jaký předpokládá ust. § 201 tr. zák. Měl proto vyslechnout příslušníka VB prap. K., který obviněného kritického dne kontroloval, a dotázat se ho, z jakých důvodů přistoupil ke kontrole vozidla, zda případně před kontrolou pozoroval jízdu obviněného, zda z ní bylo zřejmé ovlivnění alkoholem, z jakých jeho projevů bylo možno usoudit na ovlivnění alkoholem při kontrole apod. Jeho výsledkem bylo třeba ověřit, zda se kontrola neprováděla například na základě oznámení jiného občana, a pokud ano, bylo třeba tohoto občana zjistit a vyslechnout jej jako svědka ke shora neznačeným okolnostem. Teprve po provedení těchto důkazů bylo možno učinit spolehlivý závěr o tom, zda obviněný byl požitým alkoholem při jízdě ovlivněn v míře odpovídající reálnému nebezpečí zájmům chráněným ustanovením § 201 tr. zák.

Okresní soud si potřebu dokazování v tomto směru neujasně. Na základě nedostatečně zjištěného stavu věci obviněného uznal vinným trestným činem opilství podle § 201 tr. zák., přestože neměl prokázáno naplnění formálních znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu. To, že obviněný byl v minulosti pro trestný čin opilství již dvakrát potrestán, na což poukazuje okresní soud, nemohlo nahradit nedostatek formálního znaku skutkové podstaty trestného činu podle § 201 tr. zák. Uvedená okolnost může mít význam z hlediska materiální stránky trestného činu, tedy z hlediska § 3 odst. 2 tr. zák. Materiální stránku skutkové podstaty trestného činu lze však hodnotit až tehdy, vykazuje-li čin všechny formální znaky příslušného trestného činu uvedené ve zvláštní části trestního zákona. Při nedostatku formálního znaku však nelze dospět k závěru o spáchání trestného činu tak, že chybějící formální znak bude nahrazen znakem materiálním. Takový postup by byl v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege*.